

Našou hlavnou politickou a ekonomickou úlohou v najbližších rokoch je do-
stihnúť a predstihnúť najvyspelejšie kapitalistické štáty v úrovni výroby na oby-
vatela. Pre splnenie tejto úlohy je nutné získavať skúsenosti a poznatky o naj-
vyššej technike vo svete v jej technických parametroch a ekonomických výsledkoch,
porovnávať túto techniku s predošlým stavom a možnosťami a všetko hodnotné
využiť u nás.

Tomuto cieľu majú slúžiť dobre organizované a náležite využívané technicko-
ekonomické informácie, ktoré sú dobrým nástrojom pre zvyšovanie účinnosti riad-
enia národného hospodárstva a pre vypracovanie celkovej koncepcie technického
rozvoja na svetovej úrovni. S tým súvisí aj úspešnejšie riešenie výskumu, projektov
a výrobných problémov. Technicko-ekonomické informácie sú aj osvedčeným pro-
striedkom pri zvyšovaní kvalifikácie a kultúrno-technickej úrovne pracujúcich.

Problematickou rozšírenia a zlepšenia doterajšej siete technicko-ekonomickej in-
formačnej služby sa zaoberá vládne uznesenie zo 17. VII. 1959 č. 606 o orga-
nizácii a riadení technicko-ekonomických informácií.

V zmysle tohto vládneho uznesenia sa ukladá všetkým zúčastneným ministrom
a vedúcim ústredných úradov a orgánov v spolupráci s ministrom predsedom
Štátneho výboru pre rozvoj techniky dobudovať vo svojich rezortoch útvary tech-
nicko-ekonomických informácií so zreteľom na ich špecifické podmienky a potreby,
ako aj presadzovať aktívne využívanie technicko-ekonomických informácií vo
všetkých podriadených organizáciách.

Realizáciou uvedeného vládneho uznesenia o organizácii a riadení technicko-
ekonomických informácií sa má dosiahnuť:

1. vybudovanie systematických informácií pre vedeckých pracovníkov v ná-
rodnom hospodárstve o tendenciách vývoja zahraničného hospodárstva, o jeho
technickej úrovni a ekonomickej účinnosti a o vývoji vedy a techniky a ich hlav-
ných výsledkoch vo svete;

2. prehĺbenie informácií o novej technike a technológii pre vedeckých a inži-
niersko-technických pracovníkov, vynálezcov, zlepšovateľov a majstrov;

3. organizovanie širokej výmeny pokrokových vedeckých poznatkov a výrobných skúseností medzi jednotlivými odbormi národného hospodárstva;

4. zameranie vedeckej a výrobnotechnickej propagácie na hlavné problémy technického rozvoja;

5. zabezpečenie širokého dokumentačného prehľadu o všetkých druhoch zdrojov vedeckých a technicko-ekonomických informácií;

6. vytvorenie komplexných odborových a ústredných fondov vedecko-technických literárnych a iných informačných zdrojov, ich sústavné doplňovanie a sprístupňovanie všetkým pracovníkom a celej verejnosti na rozdiel od väčšiny informačných služieb v západných krajinách, kde informačné služby slúžia prevažne iba vedeckým a výskumným pracovníkom;

7. zabezpečenie rozvoja vydávania vedeckej a technicko-ekonomickej literatúry a jej správne usmerňovanie;

8. koordinácia styku a spolupráce so zahraničnými inštitúciami v oblasti vedeckých a technicko-ekonomických informácií a propagácie a ďalšie rozvíjanie spolupráce so socialistickými krajinami;

9. organizácia účinných spôsobov nákupu zahraničných zdrojov a obstarávanie informácií zo zahraničia;

10. rozvoj a pomoc výskumu v oblasti vedeckých a technicko-ekonomických informácií a cesty zvyšovania ich úrovne a efektívnosti.

Celková koncepcia vybudovania celoštátnej informačnej sústavy vychádza zo zásad nového spôsobu riadenia národného hospodárstva.

Je to aj v súlade s povahou informačnej práce, ktorá sa považuje za súčasť riadiacej, výskumnej a výrobnjej činnosti, a preto má byť čo najbližšie k jej používateľom. Tomu zodpovedá tak zásada účelnej decentralizácie a koordinovaného rozdelenia zodpovednosti za informačné spracovávanie odborov podľa gesčnej pôsobnosti v oblasti technického rozvoja, ako aj komplexnosť ponímania informácií. Do informačnej služby patria služby vedeckých a technických knižníc, dokumentačná služba a študijné informácie a úzko s ňou súvisí vydavateľská činnosť a vedecká a výrobnotechnická propagácia.

V záujme využívania informačných zdrojov sa ich spracovávanie neobmedzuje iba na ich klasické literárne typy — knihy a časopisy, ale spracúvajú sa aj všetky ostatné dôležité ich zdroje, akými sú napríklad patentové spisy, výskumné zprávy, technické normy, bulletin, referáty zo zjazdov a konferencií, firemná literatúra, diplomové práce, preklady a zlepšovacie návrhy.

Pri posudzovaní sústavy technicko-ekonomických informácií u nás sa opierame o osvedčené sovietske skúsenosti. Keďže naša informačná služba je určená pre rôzne kategórie pracovníkov, treba diferencovať spôsob spracovávania informácií podľa ich účelu. Technicko-ekonomické informácie majú napokon vytvárať vhodné podmienky pre prehlbovanie spolupráce so socialistickými krajinami, ktorá bude čím ďalej významnejšia.

Organizácia a zásady riadenia celoštátnej sústavy technicko-ekonomických informácií

Celoštátnu sústavu informačných služieb na najvyššej úrovni riadi Štátny výbor pre rozvoj techniky (ŠVRT) tak, aby sa zamerala na hlavné problémy nášho hospodárstva a technického rozvoja, a určuje zásadné smernice pre jej účelnú organizáciu a pracovnú metodiku.

V tejto činnosti sa Štátny výbor pre rozvoj techniky opiera o aktív odborníkov informačnej služby a v spojení s hlavnými používateľmi informácií rieši zásadné otázky smeru, organizácie a delby práce v oblasti technicko-ekonomických informácií a zvyšovanie jej kvalitatívnej úrovne a účinnosti.

Tento najvyšší orgán spolupracuje so všetkými príslušnými organizáciami po linke informačnej služby, publikačnej činnosti a technicko-ekonomickej propagácie jednak v záujme komplexnosti z hľadiska technického rozvoja a jednak pre zamedzenie duplicity informačných úkonov.

Druhým organizačným článkom technicko-ekonomických informácií sú špecializované informačné útvary, ktorými sú: Ústav pre technicko-ekonomické informácie (ÚTEIN), Ústredná technická knižnica (ÚTK), Knižnica vysokých škôl technických (v Prahe) a Slovenská technická knižnica ako aj informačné útvary Úradu pre vynálezy a patenty a Úradu pre normalizáciu.

Ústav pre technicko-ekonomické informácie ako zložka podriadená priamo Štátnemu výboru pre rozvoj techniky je špeciálnym orgánom celoštátnej sústavy technicko-ekonomických informácií tak pre úlohy informačnej služby, ktoré pre ich komplexnosť, nadrezortný charakter, či mimoriadny význam treba riešiť ústredne ako pre spracovanie súhrnných prehľadov a ich štúdií pre vedúcich hospodárskych a politických pracovníkov.

Ústredná technická knižnica, na Slovensku Slovenská technická knižnica sú ústrednými orgánmi pre organizáciu a metodiku štátnych vedeckých knižníc technického smeru a vytvárajú s nimi sieť oblastných základní technických informácií pre potrebu priemyslu a školstva.

Informačné útvary Úradu pre vynálezy a patenty zabezpečujú informovanie priemyslu prísunom a rozširovaním svetovej patentovej literatúry.

Informačný útvar Úradu pre normalizáciu zabezpečuje informovanie priemyslu prísunom a rozširovaním svetovej normalizačnej literatúry.

Na úrovni ministerstiev na úseku TEI je riadiaci rezortný útvar, ktorý je organizačne začlenený do útvaru technického rozvoja s náplňou činnosti:

1. organizácia siete útvarov technicko-ekonomických informácií v rezorte, určenie a metodické riadenie ich činnosti podľa zásadných pokynov Štátneho výboru pre rozvoj techniky;
2. koordinácia plánov činnosti útvarov technicko-ekonomických informácií, vý-

robného hospodárstva a výskumných ústavov, sledovanie a vyhodnocovanie ich plnenia a rozbor dosiahnutých výsledkov;

3. metodické riadenie a kontrola rozširovania a propagácia výsledkov výskumnej a vývojovej činnosti, študijných ciest a technických literárnych fondov zo zahraničia;

4. zastupovanie rezortu pri riešení celoštátnej problematiky technicko-ekonomických informácií;

5. pripomienky k edičným plánom vydavateľstiev technicko-ekonomickej literatúry odboru a prerokúvanie pripomienok Odborových stredísk s vydavateľstvami;

6. vedenie, organizácia a doplňovanie fondov odbornej knižnice príslušného ministerstva, ich odborné spracovanie a zabezpečenie ich využívania;

7. starostlivosť o riadny prieskum VTEI o stave svetovej úrovne pred začiatkom každej výskumnej, vývojovej, technicko-rozvojovej a normalizačnej úlohy;

8. zabezpečovanie informačných podkladov z celoštátnej sústavy TEI pre pracovníkov ministerstiev;

9. organizácia a riadenie dovozu zahraničnej literatúry pre všetky podniky, ústavy a útvary rezortu s rozpisom príslušných devízových kvót v rámci pridelených devíz;

10. ústredná evidencia, uchovávanie a dokumentačné spracovávanie výskumných, vývojových a cestovných zpráv ako aj získanej technickej dokumentácie;

11. obstarávanie zahraničnej firemnej literatúry a patentovej literatúry prostredníctvom Československej obchodnej komory, resp. Úradu pre vynálezy a patenty;

12. organizovanie inštruktáží a školenia pracovníkov TEI v rezorte ako aj organizácia celorezortných konferencií o využívaní TEI, pričom spolupracuje s ČSVTS;

13. preverovanie výrobnotechnickej propagácie a využívanie TEI;

14. pravidelné informovanie pracovníkov príslušných ministerstiev o novinách domácej a zahraničnej odbornej literatúry a vypracúvanie študijných prieskumov pre úlohy ministerstiev;

15. plánovanie dovozu príslušnej patentnej literatúry a zabezpečovanie spracovávaní patentných spisov v rámci pôsobnosti rezortu a podľa pokynov Úradu pre patenty a vynálezy prostredníctvom výrobného hospodárskeho ústavu a výskumných ústavov rezortu.

Okrem toho riadiace rezortné útvary na úrovni ministerstiev majú vykonávať tie informačné práce, ktorých centralizované spracúvanie je nevyhnutné alebo hospodárnejšie a ktoré nespádajú do odboru činnosti špecializovaných informačných útvarov.

Najdôležitejším článkom celoštátnej sústavy technicko-ekonomických informácií sú však Odborové strediská (OS) utvárané spravidla pri výskumných a projektových ústavoch a pri vybraných výrobných hospodárskych jednotkách. Tieto OS

sú gestormi informačnej služby pre špecializovaný odbor a v jeho rámci pre technický rozvoj priemyslu. Výsledky svojej práce sú povinné odovzdávať všetkým zainteresovaným zložkám. Ich činnosť má napomáhať riešenie výskumných, vývojových, konštrukčných, technologických a projektových úloh nadriadenej jednotky a celého príslušného odboru. V strediskách sa vyhotovujú štúdie, preklady, rešerše o stave a vývoji vedy vo svete a u nás, ako aj techniky a ekonomiky v danom odbore. Sleduje sa aj spôsob riešenia výskumných problémov a pokrokovej techniky v zahraničí. Podkladom pracovného plánu OS je plán technického rozvoja príslušného odboru, ku ktorému majú OS v predstihu vypracovávať štúdie a komplexnú dokumentáciu.

Výsledky svojej činnosti uverejňujú v dokumentačných bulletinoch, študijných správach a výťahoch z výskumných a výročných správ a rôznymi formami technickej propagácie ich sprístupňujú širokému okruhu používateľov. Pritom spolupracujú tak s riadiacimi, ako aj so špecializovanými útvarmi technicko-ekonomických informácií.

Ďalším organizačným článkom technicko-ekonomickej informačnej služby sú Podnikové útvary technicko-ekonomických informácií, ktorých základom je podniková technická knižnica. Podnikové útvary zabezpečujú rýchle odovzdávanie informácií záujemcom v podniku a spracúvajú i sprístupňujú vlastné pokrokové poznatky a skúsenosti. Potrebne materiály im dodávajú OS a špecializované útvary technicko-ekonomických informácií.

V rámci podnikových útvarov technicko-ekonomických informácií sa zriaďuje sieť technických informátorov na závodoch a jednotlivých pracoviskách, ktorí sa vyberajú z technikov a odborníkov na príslušnom pracovisku.

Z uvedených zásad je zrejmé, že technicko-ekonomická informačná služba je účelne decentralizovaná a zodpovednosť za informačné spracovávanie jednotlivých odborov je koordinovane rozdelená.

(Poznámka redakcie: Medzičasom nadobudol účinnosť zákon č. 17/1962 Zb. o riadení Štátnej komisie pre rozvoj a koordináciu vedy a techniky, ktorým bol zrušený Štátny výbor pre rozvoj techniky a riadenie technicko-ekonomických informácií na najvyššej úrovni prešlo na týmto zákonom zriadení Štátnu komisiu pre rozvoj a koordináciu vedy a techniky.)